

Dir nr: Dir. 2004:83
Departement: Socialdepartementet
Beslut vid
regeringssammanträde: 2004-06-17
Rubrik: Behov av bestämmelser om obligatorisk registerkontroll
av personal vid hem för vård eller boende

- - - - -

Beslut vid regeringssammanträde den 17 juni 2004.

Sammanfattning av uppdraget

En särskild utredare tillkallas för att överväga om det finns behov av att införa bestämmelser om obligatorisk registerkontroll av den som man avser att anställa vid hem för vård eller boende (HVB) som tar emot barn eller unga.

Om utredaren efter en avvägning mellan å ena sidan integritetsskyddet för den arbetssökande och å andra sidan barnskyddet finner att det finns behov av att införa en obligatorisk registerkontroll enligt ovan skall utredaren föreslå

- vilka personalkategorier som skall omfattas,
- hur registerkontrollen skall gå till,
- vilka brott som kontrollen skall avse, och
- författningsreglering.

Bakgrund

Bestämmelser om registerkontroll inom socialtjänsten

Socialtjänsten har i dag långt gående möjligheter att inhämta uppgifter ur Rikspolisstyrelsens belastnings- och misstankeregister.

Av lagen (1998:620) om belastningsregister och förordningen (1999:1134) om belastningsregister framgår att uppgifter ur belastningsregistret som rör brott med annan påföljd än böter skall lämnas ut till en statlig, kommunal eller landstingskommunal myndighet som beslutar om anställning av personal inom psykiatrisk sjukvård, vård av utvecklingsstörda, vård av barn och

ungdom eller tvångsvård av missbrukare, i fråga om den som myndigheten avser att anställa eller anlita som uppdragstagare samt till en socialnämnd, i ärenden om adoption, vårdnad om barn, barns boende, umgänge med barn, medgivande att ta emot barn m.m. enligt 5 kap. 2 § och 6 kap. 6-10 och 12-16 §§ socialtjänstlagen (2001:453; SoL). Detsamma gäller åtgärder enligt lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga eller lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall. Samma möjligheter ges genom lagen (1998:621) om misstankeregister och förordningen (1999:1135) om misstankeregister för uppgift ur misstankeregistret om misstanke om brott för vilket åtal har väckts. Motsvarande möjligheter omfattar inte enskilt bedrivna hem för vård eller boende.

Familjehem utreds ofta i samband med placering av barn och unga och ett led i utredningen är i regel att inhämta uppgifter genom ett registerutdrag. Av 6 kap. 6 § SoL framgår att socialnämnden inte får lämna medgivande till placering utan att förhållandena i det enskilda hemmet och förutsättningarna för vård i hemmet är utredda. Enligt Socialstyrelsen underlåts detta ibland när kontaktpersoner övergår till att bli familjehem. Vid HVB-hem har det under senare år i ett par uppmärksammade fall framkommit att kriminellt belastade personer anställts. Det är okänt i vilken omfattning anställda, tidigare dömda personer, gjort sig skyldiga till övergrepp vid HVB-hem. Omfattningen torde dock vara högst begränsad.

Socialstyrelsen har nyligen publicerat föreskrifter och allmänna råd om hem för vård eller boende (SOSFS 2003:20). I de allmänna råden anför Socialstyrelsen under 2 kap. 2 § att "vid anställning eller när en uppdragsgivare anlitas vid ett hem för vård eller boende som tar emot barn och unga bör den som har befogenhet att besluta om anställning av personal begära uppgifter från Rikspolisstyrelsens belastnings- och misstankeregister. Detta bör ske först efter att samtycke har inhämtats från den som är tilltänkt för anställningen eller uppdraget."

Föreningen Sveriges Socialchefer, FSS, har hos regeringen föreslagit (S2002/6907/ST) att de barn och unga som får vård eller boende genom socialtjänstens försorg får motsvarande skydd som barn inom förskola, skola och skolbarnomsorg genom att personal som anställs inom sådana verksamheter uppvisar utdrag ur polisens belastningsregister.

Bestämmelser om registerkontroll inom skolan

Lagen (2000:873) om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg trädde i

kraft den 1 januari 2001. Bestämmelserna innebär att det sker en obligatorisk kontroll av den som erbjuds anställning inom dessa verksamheter och betyder att denne skall lämna in ett utdrag ur belastningsregistret till arbetsgivaren. Utdraget är begränsat till vissa brott. Lagstiftningen kan sägas bestå av en sammanvägning av två skyddsintressen - skyddet av barn mot övergrepp och skyddet av den personliga integriteten hos den som söker en anställning.

Statens skolverk har på regeringens uppdrag följt upp lagen om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg. Uppföljningen visar bl.a. att lagens barnskyddande aspekter tillämpas relativt väl ute i verksamheterna, medan avsteg betydligt oftare görs när det gäller de integritetsskyddande aspekterna.

Skolverket pekar på risken för att dömda pedofiler inte helt avhåller sig från att söka sig till verksamheter med barn utan att "de (pedofilerna) styr bort från just de områden som innebär anställning inom förskoleverksamhet, skola eller skolbarnsomsorg och därmed registerkontroll" till andra verksamheter med barn.

Skolverkets uppföljning har lett till att Utbildningsdepartementet har tillkallat en utredare med uppdrag att analysera vilka konsekvenser det skulle få om regleringen förändrades så att ytterligare personkategorier omfattas av lagstiftningen på området. Om utredaren bedömer att det finns skäl att ändra lagstiftningen skall utredaren också lämna de författningsförslag som är nödvändiga. Utredaren skall redovisa sina förslag senast den 31 juli 2004.

EU:s rambeslut om bl.a. åtgärder för att bekämpa sexuellt utnyttjande av barn

Den 22 januari 2001 lade Europeiska kommissionen fram ett förslag till rambeslut om åtgärder för att bekämpa sexuellt utnyttjande av barn och barnpornografi (EGT C 62E, 27.2.2001, s. 327). Riksdagen har i enlighet med regeringens proposition antagit rambeslutet (prop. 2003/04:12, bet.2003/04:JU09, rskr. 2003/04:108). Regeringen avser att återkomma till riksdagen med förslag till ändrad lagstiftning i senare sammanhang (a. prop. s.1).

Enligt artikel 5 punkten 3 i rambeslutet skall varje medlemsstat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att en fysisk person som har dömts för brott som har samband med sexuellt utnyttjande av barn, barnpornografibrott eller för anstiftan, medhjälp eller försök till sådana brott i förekommande fall kan avstängas,

tillfälligt eller permanent, från utövandet av sådan verksamhet som hänför sig till tillsyn av barn.

Behovet av en utredning

Inom socialtjänsten har skyddsintresset för utsatta personer, exempelvis barn vars vård har övertagits av samhället, ansetts väga så tungt att den personliga integriteten hos personer som söker anställning i dessa verksamheter får stå tillbaka om en myndighet väljer att inhämta registerutdrag. Det bör nu övervägas om det finns anledning att göra även denna registerkontroll obligatorisk för att ytterligare förstärka skyddet för barn som placeras i hem för vård eller boende.

Uppdraget

Utredaren skall överväga om det finns behov av att införa bestämmelser om obligatorisk registerkontroll av den som man avser att anställa vid hem för vård eller boende, som tar emot barn eller unga. Kontrollen skulle bestå i att personer som erbjuds anställning vid ett sådant hem för vård eller boende visar upp ett utdrag ur Rikspolisstyrelsens belastningsregister och/ eller misstankeregister. Utredarens uppgift kan sägas bestå av en sammanvägning av två skyddsintressen - skyddet av barn mot övergrepp och skyddet av den personliga integriteten hos dem som söker en anställning.

De hem som avses är sådana hem för vård eller boende som tar emot barn och unga och som drivs i enskild eller offentlig regi samt sådana hem som avses i 12 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga. Utredaren skall undersöka i vilken utsträckning registerkontroll görs idag.

Om utredaren efter en avvägning mellan å ena sidan integritetsskyddet och å andra sidan barnskyddet finner att en obligatorisk registerkontroll behövs skall han eller hon föreslå

- vilka personalkategorier som skall omfattas,
- hur registerkontrollen skall gå till,
- vilka brott som kontrollen skall avse, och
- författningsreglering.

Utredaren bör ta till vara Rikspolisstyrelsens erfarenheter av registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg.

Utredaren skall mot bakgrund av Statens skolverks uppföljning särskilt överväga hur man kan undvika att lagstiftningen tillämpas på ett inte avsett sätt till nackdel för skyddet av den personliga integriteten.

Om en obligatorisk registerkontroll föreslås, skall utredaren överväga om det finns skäl att avskaffa eller inskränka de nuvarande möjligheterna att få ut registerutdrag.

Utredaren skall redovisa sitt uppdrag senast den 30 juni 2005.

(Socialdepartementet)

- - - - - slut på dokumentet - - - - -

[▲ Hem](#) [▲ Sök i Rixlex](#)

[Åter till sidans topp](#)